

ИПП, Програма „Европейско гражданско образование“

Възможности за гражданско участие на учениците на местно ниво

Анета Тушева
май 2024 г.

Защо „участие“?

Държавен образователен стандарт по ГО

- „Изграждане на умения и нагласи за активно и конструктивно **гражданско участие** в обществено-политическия живот. Насърчаване на отговорно поведение за **участие** в обществения живот.“
- „Може да **участва** във форми на граждански контрол върху държавните институции и разработва идеи за **участие** в тях.“

Учебна програма по гражданско образование за XI клас

- Развитие и утвърждаване на ученика като гражданин и личност, „която е активен **участник** в социални събития и има мотивация за позитивна промяна.“
- „отговорно и информирано **участие** в социалния и политическия живот на страната“

Стандарти, програми и учебни дейности

- Какво знания и умения трябва да имат учениците в резултат на обучението?

- Какво учебно съдържание е необходимо?

- В какви ситуации могат да се развиват и демонстрират тези знания и умения?

- Стандарти за учебно съдържание

- Учебни програми

- **Учебни дейности**

Според вас, кои са най-сериозните пречки за активно граѓданско учество на младите хора?

Какво мисли по въпроса естественият интелект?

- Липса на доверие и сътрудничество
- ограничен достъп до информация
- непознаване на правата и отговорностите
- липса на увереност в собствените сили
- липса на ресурси – опит, време, средства, експертиза и умения за участие
- нереалистични очаквания

Какво мисли изкуственият интелект VgGPT? (март 2024)

- **Липса на осведоменост и образование:** Много млади хора не са добре запознати с техните права и отговорности като граждани или как могат да участват в процеса на вземане на решения. Това може да се дължи на недостатъчно образование по гражданска ангажираност в училищата или липса на достъп до надеждна информация.
- **Политическа апатия и цинизъм:** Може да се чувстват отчуждени от политическия процес поради широко разпространеното възприемане на корупция, липса на доверие в институциите и убеждението, че техният глас няма значение.
- **Липса на време:** Често имат натоварени графици поради работа, училище или други ангажименти и трудно намират на време за участие в граждански дейности.

////////////////////////////////////

**„Не знам какво става и не ме интересува. Пък и
какво ли зависи от мен.“**

Нива на гражданско участие

Основни акценти

- Информирането като задължение на държавата и право на гражданите. Достъп до информация. Форми на участие.
- Консултиране, диалог и партньорство. Форми на участие.
- В какъв протест не бих участвал?

Информирането – задължение на държавата и право на гражданите

Как и за какво трябва да ни информират държавните институции?

////////////////////////////////////

Правила за институционална идентичност на интернет страниците. **Достъпност.**

- Бърз и лесен достъп до съдържанието
- Съдържанието е ясно структурирано, лесно за възприемане, добре илюстрирано и с обособени акценти
- Навигацията следва „принципа на трите клика“
- ... и др.

Правила за институционална идентичност на интернет страниците. **Обхват на съдържанието.**

- Наименование и дейност на администрацията
- Функции, отговорности, организационна структура
- Нормативни документи
- Административни услуги. Списъци и регистри.
- Цели, приоритети, политики и процедури. Планове и програми.
- Доклади/отчети за изпълнението
- Адрес, контакти, инструменти за обратна връзка .... и др.

**Информирането – задължение на държавата и
право на гражданите**

**Как да използвам правото си на достъп до
обществена информация?**

Правото на достъп до обществена информация (Закон за достъп до обществена информация, ЗДОИ)

Информацията е обществена, когато са налице едновременно следните критерии:

- свързана е с обществения живот в Република България
- отнася се до дейността на задължените по ЗДОИ субекти
- дава възможност на гражданите да си съставят собствено мнение относно дейността на задължените по ЗДОИ субекти

Активна прозрачност

- Държавните органи и органите на местното самоуправление са длъжни да публикуват актуална информация за своята дейност.
- Информацията се публикува на интернет страницата на съответната институция.
- В секция „Достъп до информация“ се публикуват данни за наименование, адрес, електронна поща, телефон и работно време на звеното, отговорно за приемане на заявленията за предоставяне на достъп до информация, както и информация за реда и условията за упражняване на правото на достъп до обществена информация.

Пасивна прозрачност. Искане за предоставяне на достъп до обществена информация.

- **устно запитване** – приема се в рамките на работното време и се отразява в протокол, който се подписва от заявителя и длъжностното лице, което го е съставило.
- **писмено заявление** – приема се в рамките на работното време от определени служители и подлежи на задължителна регистрация по ред, определен от съответния орган.
- **заявление по електронен път** (на адреса на електронната поща или чрез платформата за достъп до обществена информация, поддържана от администрацията на Министерския съвет).

Как не трябва да се пише официално писмо или заявление?

- Неграмотно
- **Неясно**
- Твърде дълго и с излишни подробности
- **Неправилно адресирано**
- Неоснователно
- **Иска се информация, която е публикувана на сайта**

Участие в консултиране, диалог и партньорство

Отправяне на въпроси и предложения.

Реализиране на собствени инициативи.
Участие в инициативи.

Участие в обществени консултации и в
консултативни органи.

Из Общински план за младежта на община Казанлък за 2024 г.

месец	инициатива	бюджет	организатор
април	Изрисуване на бетонни стени зад Младежкия дом	Общински бюджет, приложение „Младежки календар“	Младежки общински съвет - Казанлък; <u>Училища</u> ;
ноември	Инициативи за включване на младите хора към предложения за дейности, които биха искали да осъществят	Общински бюджет, приложение „Младежки календар“	Младежки общински съвет - Казанлък; <u>Училища</u> ;

„София Графити тур“ – инициативи за по-добра градска среда

Стената на пчелите

Консултативни съвети по въпросите на младежта

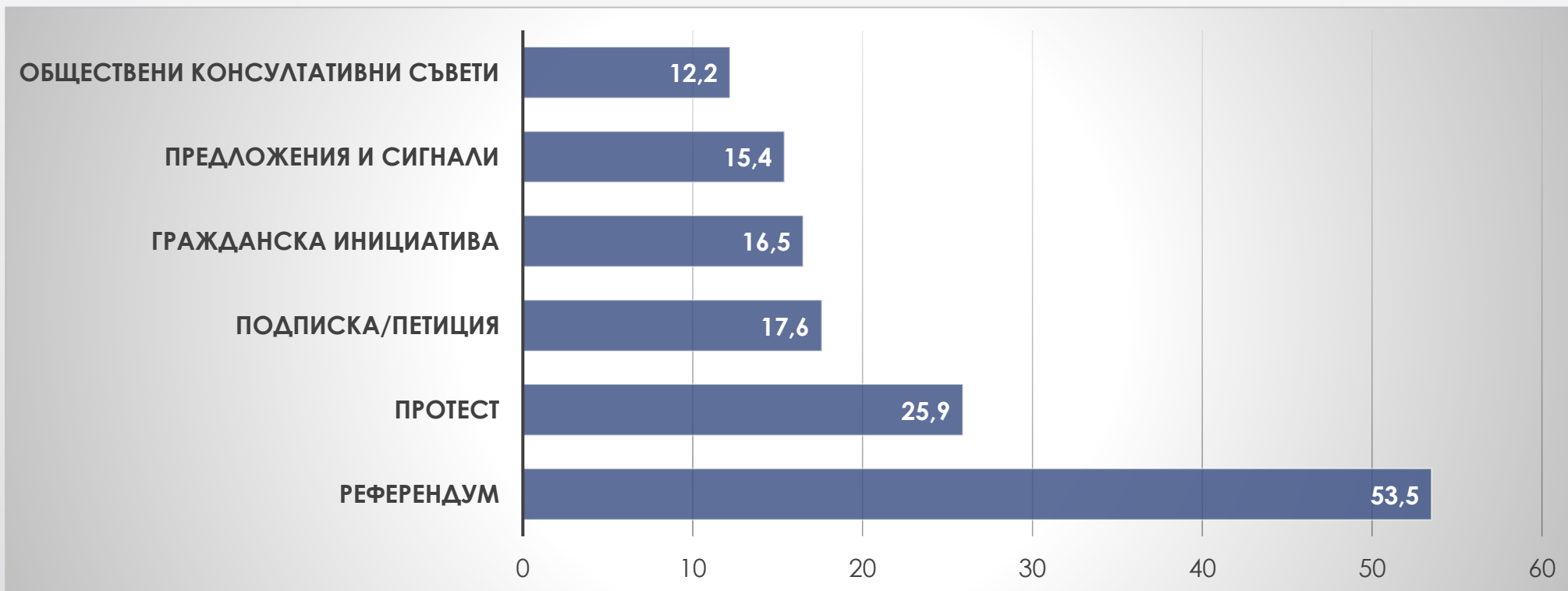
Община Габрово

- [Общински консултативен съвет по въпросите на младежта](#)
- [Младежки център](#)
- [Младежки център - 2024 година](#)

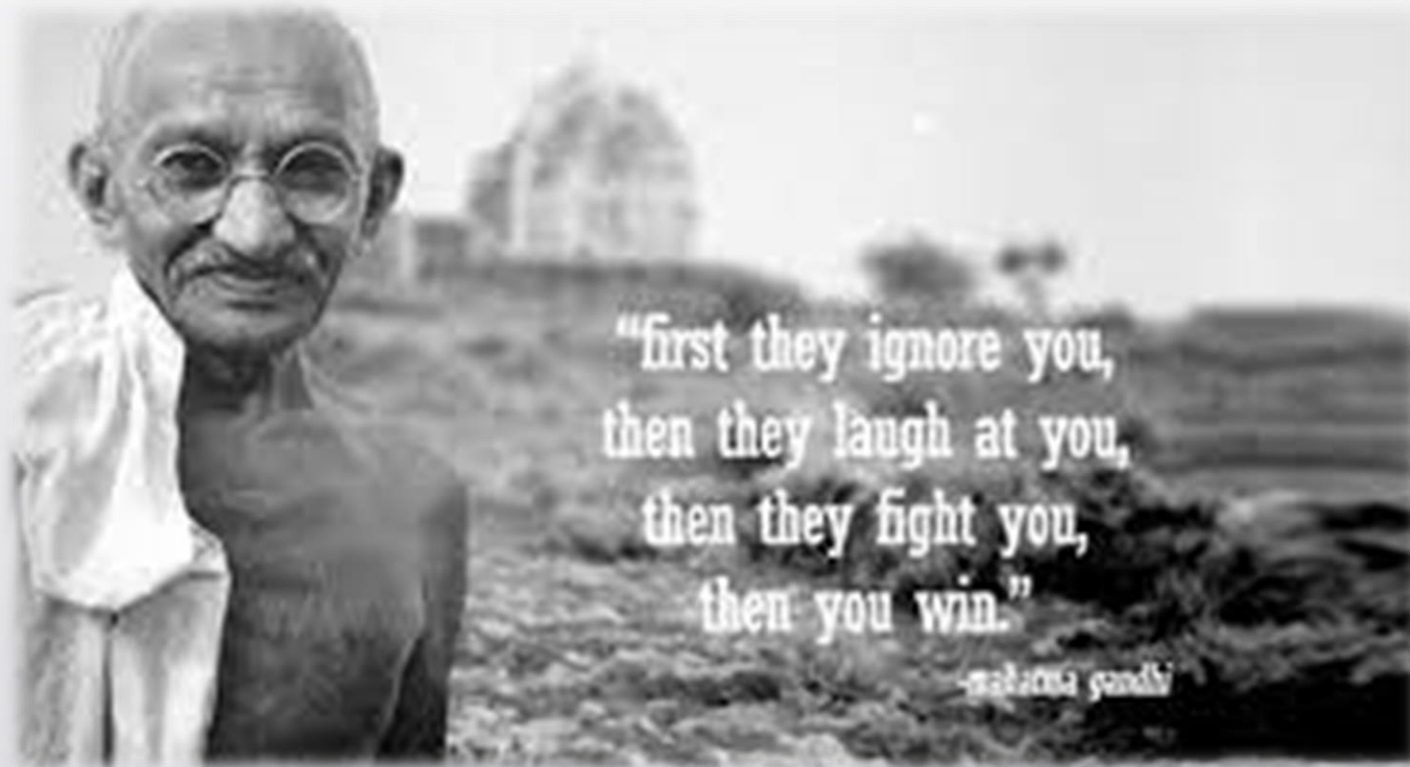
В какъв протест не бих участвал и защо?

Предпочитани форми на гражданско участие

Ненасилието като активна съпротива

Уличното изкуство като протест срещу насилието
Banksy

Супата срещу гения

На 28 януари 2024 г. картината „Мона Лиза“ в Лувъра е залята със супа от активисти на екоорганизацията „Хранителна съпротива“ – френска гражданска съпротива, която цели радикална промяна на климатично и социално ниво.

- **“Френската селскостопанска система е болна.”**
- **“Кое е по-важно? Изкуството или правото на здравословна храна?”**

Акцията е обявена като „началото на кампания на гражданска съпротива, която носи ясно искане, полезно за всички: социална сигурност на устойчивата храна“.

////////////////////////////////////

В какъв протест не бих участвал и защо? - практическа задача за учениците

1. Потърсете актуална информация и представете в час примери за оригинални и конструктивни форми на протест, както и за деструктивни или абсурдни форми на протест.

2. Обсъдете своите позиции по въпроса „В какъв протест не бих участвал и защо?“

Из Закон за събранията, митингите и манифестациите

Кметът на общината може да забрани провеждането на събранието, митинга или манифестацията, когато има несъмнени данни, че:

1. са насочени към насилствено изменение на конституционно установения ред или срещу териториалната цялост на страната;
2. застрашават обществения ред в съответното населено място;
3. застрашават народното здраве при предварително обявена епидемична обстановка;
4. нарушават правата и свободите на другите граждани.

////////////////////////////////////
**„Не знам какво става и не ме интересува. Пък и
какво ли зависи от мен.“**

**«Аз винаги мога да избирам, но
съм длъжен да знам, че даже
когато нищо не избирам, аз
самият все пак избирам.»**

Жан Пол Сартр

Стратегии за повишаване на гражданското участие на местно ниво

Популяризиране на възможности за гражданско участие и осъзнаване на позитивните въздействия, които то може да има

Провеждане на дискусии и практически занятия за развитие на уменията за активно гражданско участие

Насърчаване на младите хора да реализират свои инициативи, свързани с местни въпроси, които са важни за тях

Благодаря за вниманието!